

Rapport

Mark Rutte: goede papieren voor 4de premierschap

Maart 2020

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2020/032

Datum

maart 2020

Auteurs

Peter Kanne
Henk Foekema

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

	Mark Rutte beste papieren voor 4de premierschap	4
1	Waardering politieke leiders	6
1.1	De potentie van (mogelijke) lijsttrekkers voor maart 2021	6
1.2	Bekendheid en (mogelijke) lijsttrekkers	7
1.3	Hoekstra, De Jonge en Kaag hoogst gewaardeerde leiders	8
2	Meest betrouwbare premier	10
2.1	Rutte meest betrouwbaar als minister-president	10
2.2	Bijna helft kiezers vindt dat Rutte goede premier is/was	12
2.3	Rutte gezien als beste premier sinds WOII	13
2.4	Bijna alle generaties zetten Rutte op 1 als best premier ooit	14
2.5	Sterke punten Rutte	14
2.6	Zwakke punten Rutte	16
3	Onderzoeksverantwoording	18

Mark Rutte goede papieren voor 4de premierschap

Dit onderzoek onder 2.180 Nederlanders vond plaats van 6 tot 10 maart, in de periode dat de eerste coronagevallen in Nederland bekend werden. Eventuele invloed van deze ontwikkeling op partijvoorkeur en waardering van politici en bestuurders is dus slechts ten dele meegenomen in dit onderzoek.

Rutte, Hoekstra en Kaag – vanuit kiezersgunst – meest voor de hand liggende lijsttrekkers

Een jaar voor de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2021, is het bij meerdere partijen nog onduidelijk wie de lijsttrekker wordt.

- **VVD.** Het is de verwachting dat Mark Rutte nog een keer opgaat voor het premierschap, maar voor de VVD is ook Klaas Dijkhoff in beeld. Mark Rutte steekt met kop en schouders uit boven de andere kandidaten als ‘meest betrouwbare premier’: meer dan de helft ziet hem zo. Bijna de helft van alle kiezers (45%) vindt dat hij het de afgelopen tien jaar goed gedaan heeft als minister-president.
- **CDA.** Bij het CDA lopen Wopke Hoekstra en Hugo de Jonge zich warm voor het lijsttrekkerschap. Vooralsnog scoort Hoekstra iets beter dan De Jonge, maar deze race is nog niet gelopen. Beiden worden door ruime delen van het electoraat gezien als betrouwbare premierkandidaten. De huidige fractievoorzitter van het CDA, Pieter Heerma, wordt gezien als tussenpaus en wordt relatief laag gewaardeerd.
- **D66.** Bij D66 worden zowel Rob Jetten als Sigrid Kaag gezien als serieuze kandidaten. Sigrid Kaag staat er beduidend beter voor dan Jetten. Ze wordt niet alleen beter gewaardeerd dan Jetten (een 6,2 versus een 4,8). Als mogelijke ‘betrouwbare premier’ zit ze net achter Wopke Hoekstra. Kaag is nog relatief onbekend (48% zegt haar te kennen) dus ze kan nog groeien.
- **PvdA.** Lodewijk Asscher wordt gewaardeerd met een 5,5: boven Klaver (5,1) en Marijnissen (5,3). Maar als ‘betrouwbare premierskandidaat’ moet hij Rutte, Hoekstra, De Jonge en Kaag vooralsnog voor laten gaan. Ten opzichte van 2017 leverde hij 12 procentpunt in (nu ziet 36% hem nog als zodanig). Het verval voor Geert Wilders is klein, maar het aandeel dat het ziet als een betrouwbare minister-president ook: nog 14 procent.
- **GroenLinks.** Jesse Klaver was bij de verkiezingen van 2017 een van de meest populaire lijsttrekkers, met scores van een 6 of hoger, maar levert flink in. Met een 5,1 bevindt hij zich nu in de middenmoot. In 2017 kon 38 procent van de kiezers Klaver zich nog voorstellen als ‘betrouwbare premier’, nu is dat nog 26 procent.
- **PVV / FvD.** Geert Wilders (4,1) krijgt een hoger gemiddeld rapportcijfer dan Thierry Baudet (3,6), maar beiden worden laag gewaardeerd. Dit wordt vooral veroorzaakt door het hoge aandeel onvoldoendes die beiden krijgen (Wilders: 67% onvoldoende, Baudet 74%). Onder de eigen achterban worden zowel Wilders (8,3) als Baudet (8,1) op handen gedragen. Als ‘betrouwbare premier’ doen beiden het echter niet goed: 13 en 14 procent.

Rutte door ruim een kwart gezien als beste premier sinds WOII

- Maar liefst 45 procent van de kiezers vindt dat Mark Rutte in zijn tienjarig premierschap goed gepresteerd heeft. Een kwart (26%) oordeelt neutraal en 28 procent negatief.
- Vanzelfsprekend zijn (bijna alle) VVD-kiezers positief over Rutte, maar ook grote meerderheden van het CDA-, D66-, CU- en SGP-electoraat oordelen positief over hem.
- Zelfs PvdA- en GL-kiezers zijn per saldo eerder positief dan negatief.
- Uitgesproken negatief zijn kiezers van FvD, PVV en SP.

Op de vraag wie men als beste minister-president sinds WO II ziet, komt Rutte met 27% als nummer 1 uit de bus. Hij wordt gevolgd door Wim Kok (21%), Ruud Lubbers (17%), en Joop den Uyl (13%).

Het maakt bijna niet uit aan welke leeftijdsgroep je het vraagt: Rutte scoort het hoogst in bijna alle generaties. De jongsten (tot 24 jaar) kiezen massaal (59%) voor Rutte. Onder de andere leeftijdsgroepen is er meer concurrentie: evenveel kiezers van 35-49 jaar vinden Kok en Rutte de beste (beiden 29%), terwijl bij 65-plussers Ruud Lubbers het meest genoemd wordt.

Mark Rutte: stabiele, ervaren bestuurder die helaas te veel weglacht

Sterkten

Mensen roemen Rutte om zijn bestuurlijke ervaring en rust. Veel kiezers zijn blij met de stabiliteit en goede economische situatie die het kabinet onder zijn leiding Nederland biedt. Ze vinden het knap dat de vier partijen – in tijden van polarisatie – hun verantwoordelijkheid nemen en het land besturen. Premier Rutte krijgt daar de *credits* voor .

Een VVD-kiezer:

“Je zal het maar moeten doen met al in een land waar zoveel onrust is op alle gebied. daarbij de rust houden en voor alle Nederlanders het beste willen. De oppositie schopt tegen iedereen en alles en mochten ze het voor het zeggen krijgen (wat ik niet wens) dan weten ze het ook niet meer. En je kan het nooit voor iedereen goed doen. Rutte petje af hoe je het allemaal doet en dat mag ook wel eens gezegd worden.”

Daarbij worden zijn vrolijke en joviale manier van doen, zijn sociale vaardigheden, zijn rust, heldere taalgebruik en humor geroemd. Bovendien wordt hij gezien als een doorzetter. Meerdere keren wordt hij ook ‘verbinder’ genoemd.

Zwakten

Vanzelfsprekend is meer kritiek dan lof voor Rutte, er zijn immers meer kiezers die niet op hem stemmen dan wel. De meest genoemde eigenschap van Rutte is zijn ‘compromisbereidheid’ of, negatiever geformuleerd ‘hij waait met alle winden mee’. Andere minder goede kanten volgens de kiezers: hij doet ‘loze beloftes’ of hij ‘liegt’.

Zijn sterke punt – het goedlachse – wordt ook als een minder positieve kant van Rutte gezien. Het weglachen kleeft aan hem: “dat hij veel zaken lacherig afdoet”. Iemand anders zegt: “Hij praat zich overal makkelijk uit, komt beloftes niet na en komt ermee weg”.

Inhoudelijk verwijten mensen hem zijn neoliberale denken (geloof in marktwerking).

1 Waardering politieke leiders

1.1 De potentie van (mogelijke) lijsttrekkers voor maart 2021

Nu, maart 2020, een jaar voor de volgende Tweede Kamerverkiezingen van maart 2021, is het bij meerdere partijen nog onduidelijk wie de lijsttrekker wordt.

- Het is de verwachting dat Mark Rutte het voor de VVD nog een keer gaat doen, maar ook Klaas Dijkhoff is in beeld.
- Bij D66 worden zowel Rob Jetten als Sigrid Kaag gezien als serieuze kandidaten.
- De huidige fractievoorzitter van het CDA, Pieter Heerma, wordt gezien als tussenpaus. Daarnaast lopen Wopke Hoekstra en Hugo de Jonge zich warm voor het leiderschap.
- Bij de PvdD is Esther Ouwehand nu de leider in de Tweede Kamer, maar is het nog onduidelijk of ze ook de lijsttrekker wordt.
- Bij andere partijen zijn de leiders (vooralsnog) duidelijker of ze staan niet ter discussie: Geert Wilders, Jesse Klaver, Lodewijk Asscher, Thierry Baudet, Lilian Marijnissen, Henk Krol, Gert-Jan Segers.

In dit onderzoek hebben we al deze politici en (potentiële) leiders voorgelegd aan de kiezers en kijken we hoe ze liggen bij alle kiezers en bij hun eigen achterban.

1.2 Bekendheid (mogelijke) lijsttrekkers

Mark Rutte, Geert Wilders, Jesse Klaver, Thierry Baudet en Lodewijk Asscher zijn de bekendste politieke leiders: bijna iedereen kent ze.

Van de D66'ers heeft Rob Jetten flink aan bekendheid gewonnen (van 62 naar 74%). Daarmee is hij aanzienlijk bekender dan Sigrid Kaag (48%). Beiden kunnen dus nog groeien.

Ook Wopke Hoekstra (57%) en Hugo de Jonge (53%) zijn nog lang niet bij alle kiezers bekend, maar ze zijn wel bekender dan huidig CDA-fractievoorzitter Pieter Heerma (34%)

PvdD-fractievoorzitter Esther Ouwehand (32%) is nog lang niet zo bekend als haar voorganger Marianne Thieme, die lang in de Tweede Kamer gezeten en uiteindelijk bekend was bij 83 procent.¹

Tabel 1

Welke van onderstaande politici kent u?²

	sept. 2016	sept. 2017	sept. 2018	sept. 2019	maart 2020
Mark Rutte	96%	98%	95%	94%	96%
Geert Wilders	96%	98%	96%	95%	96%
Jesse Klaver	77%	95%	92%	92%	92%
Thierry Baudet		72%	81%	90%	91%
Lodewijk Asscher	90%	95%	92%	90%	89%
Henk Krol	85%	90%	84%	82%	81%
Lilian Marijnissen			81%	82%	81%
Klaas Dijkhoff			75%	78%	78%
Rob Jetten				62%	74%
Kees van der Staaij	60%	68%	64%	65%	65%
Gert-Jan Segers	26%	68%	63%	64%	61%
Wopke Hoekstra		17%	33%	51%	57%
Henk Otten				69%	56%
Hugo de Jonge		26%	37%	45%	53%
Tunahan Kuzu	29%	49%	53%	51%	49%
Sigrid Kaag		9%	33%	36%	48%
Pieter Heerma				27%	34%
Esther Ouwehand					32%

¹ Bron: I&O Research, zetelpeiling September 2019 <https://www.ioresearch.nl/actueel/mark-rutte-vaakst-genoemd-als-ideale-premier/>

² Bij eerdere metingen was de vraag: Welke van onderstaande politici kent u, al was het alleen maar van naam?

1.3 Hoekstra, De Jonge en Kaag hoogst gewaardeerde leiders

Over de hele linie zien we – nu we dichterbij de Tweede Kamerverkiezingen komen – lagere waarderingscijfers dan in 2018 en 2019, met uitzondering van Krol, Baudet en Wilders.

De twee CDA-kroonprinsen Wopke Hoekstra en Hugo de Jonge staan op de eerste en tweede plaats, met een klein verschil in waardering (6,6 en 6,4). Ook onder de eigen achterban (tabel 3) doet Hoekstra het net iets beter (7,7) dan De Jonge (7,5). Hiermee lijkt het CDA voor de komende Kamerverkiezingen twee troeven in handen te hebben. Pieter Heerma doet het met een 5,5 matig.

Sigrid Kaag staat met een 6,2 net achter de twee CDA-protagonisten en wordt daarmee beduidend beter gewaardeerd dan Rob Jetten (4,8). Onder de eigen kiezers scoort Kaag bijna een heel punt hoger (7,7) dan Jetten (6,8).

Gert-Jan Segers doet het ook relatief goed (met een 5,9), maar iets minder dan in de vorige meting (september 2019: 6,3). Van de CU-kiezers krijgt Segers een 8,2.

Tabel 2

Waardering politici (rapportcijfer 1-10)³

	2016	2017	2018	2019	maart 2020
Wopke Hoekstra		6,7	6,4	6,9	6,6
Hugo de Jonge		6,9	6,4	6,7	6,4
Sigrid Kaag		7,5	6,5	6,4	6,2
Gert-Jan Segers	6,0	6,2	6,1	6,3	5,9
Mark Rutte	5,8	6,1	5,7	6,2	5,8
Klaas Dijkhoff			6,8	6,6	5,7
Lodewijk Asscher	6,0	6,0	5,5	6,0	5,5
Pieter Heerma				5,8	5,5
Lilian Marijnissen			5,9	5,4	5,3
Henk Krol	4,4	4,4	4,7	4,9	5,2
Jesse Klaver	6,0	6,3	5,6	5,5	5,1
Esther Ouwehand					5,0
Kees van der Staaij	5,7	5,6	5,7	5,3	4,9
Rob Jetten				5,1	4,8
Geert Wilders	3,7	3,8	3,9	4,0	4,1
Henk Otten				4,1	3,7
Thierry Baudet			4,1	3,5	3,6
Tunahan Kuzu			2,8	2,8	2,5

Bron: I&O Research 2020

³ De vraag luidde: "Hieronder ziet u de politici die u (van naam) kent. Kunt u aangeven – met een cijfer van 1 tot 10 – hoe u deze politicus waardeert? (1=heel slecht, 10=heel goed)" Daarnaast was het mogelijk om het antwoord 'weet niet' te geven.

Ook Mark Rutte doet het goed onder zijn eigen kiezers (8,3). Minder goed doet Rutte het *overall* (5,8). Dat heeft te maken met zijn bekendheid: iedereen kent Rutte, waardoor ook kiezers die de VVD niet gunstig gezind zijn over hem kunnen oordelen (en hij relatief veel onvoldoendes binnenhaalt: 38 procent). In hoofdstuk 2 zien we dat hij dat ruimschoots goedmaakt als (mogelijke) premier.

Klaas Dijkhoff lijkt enigszins van zijn voetstuk gevallen, kreeg hij in 2018 nog een 6,8, nu is dat een 5,7.

Jesse Klaver was bij de verkiezingen van 2017 een van de meest populaire lijsttrekkers, met scores van een 6 of hoger, maar levert nu flink in. Met een 5,1 bevindt hij zich in de middenmoot.

Lodewijk Asscher schommelt al enige tijd tussen de 5,5 en 6,0. Nu staat hij met een 5,5 boven Klaver (5,1) en Marijnissen (5,3).

Geert Wilders (4,1) krijgt een hoger gemiddeld rapportcijfer dan Thierry Baudet (3,6).

Tunahan Kuzu ‘bungelt’ met een 2,5 gemiddeld onderaan.

Tabel 3

Waardering politici (rapportcijfer 1-10), naar partij van eerste voorkeur

	TO-TAAL	VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PvdA	CU	PvdD	50 +	SGP	FvD
Wopke Hoekstra	6,6	7,5	5,2	7,7	7,1	6,0	4,9	6,6	7,4	5,7	6,6	6,6	5,8
Hugo de Jonge	6,4	7,3	4,6	7,5	7,0	6,1	5,1	6,2	7,0	5,3	6,3	6,8	5,2
Sigrid Kaag	6,2	6,9	2,9	6,8	7,7	7,0	5,1	6,9	6,9	6,3	5,9	3,3	3,7
Gert-Jan Segers	5,9	6,0	4,6	6,9	5,8	5,9	5,1	6,1	8,2	5,6	5,9	7,1	4,4
Mark Rutte	5,8	8,3	3,3	7,0	6,9	5,7	4,0	5,8	6,9	5,2	5,2	6,4	3,8
Klaas Dijkhoff	5,7	7,4	4,4	6,6	6,2	4,6	4,4	5,2	6,0	4,6	5,8	6,0	5,0
Pieter Heerma	5,5	6,1	4,4	7,1	5,3	4,5	3,6	5,0	6,1	4,9	5,8	6,2	5,6
Lodewijk Asscher	5,5	5,2	3,6	5,6	5,8	6,7	6,0	7,7	5,7	5,9	5,6	4,4	3,4
Lilian Marijnissen	5,3	4,2	4,5	4,9	5,4	6,5	7,9	5,8	5,4	6,7	5,8	3,1	4,5
Henk Krol	5,2	4,8	5,6	5,3	4,0	4,4	5,3	4,8	5,3	4,4	7,8	4,2	5,8
Jesse Klaver	5,1	4,5	3,0	5,1	6,5	7,9	5,6	6,3	5,6	6,5	4,6	2,4	2,3
Esther Ouwehand	5,0	4,8	3,9	4,3	4,8	6,2	5,2	5,2	5,4	8,0	4,7	2,9	3,5
Kees VD Staaij	4,9	5,3	4,5	6,0	4,1	3,6	4,1	4,5	7,1	3,8	5,0	8,8	4,8
Rob Jetten	4,8	4,8	2,8	5,2	6,8	6,2	4,3	5,6	5,1	5,9	4,3	2,1	2,3
Geert Wilders	4,1	3,9	8,3	3,5	2,1	1,9	3,3	2,5	3,0	2,5	4,6	4,8	7,1
Henk Otten	3,7	4,4	4,3	4,2	2,9	2,7	2,8	3,0	3,7	3,0	4,3	3,2	4,4
Thierry Baudet	3,6	3,5	6,7	2,9	1,8	1,6	2,9	2,0	2,5	2,2	4,2	3,9	8,1
Tunahan Kuzu	2,5	2,4	1,6	2,8	2,7	3,0	2,4	2,6	3,2	2,8	2,3	1,8	1,7

Bron: I&O Research 2020

2 Meest betrouwbare premier

2.1 Rutte meest betrouwbaar als minister-president

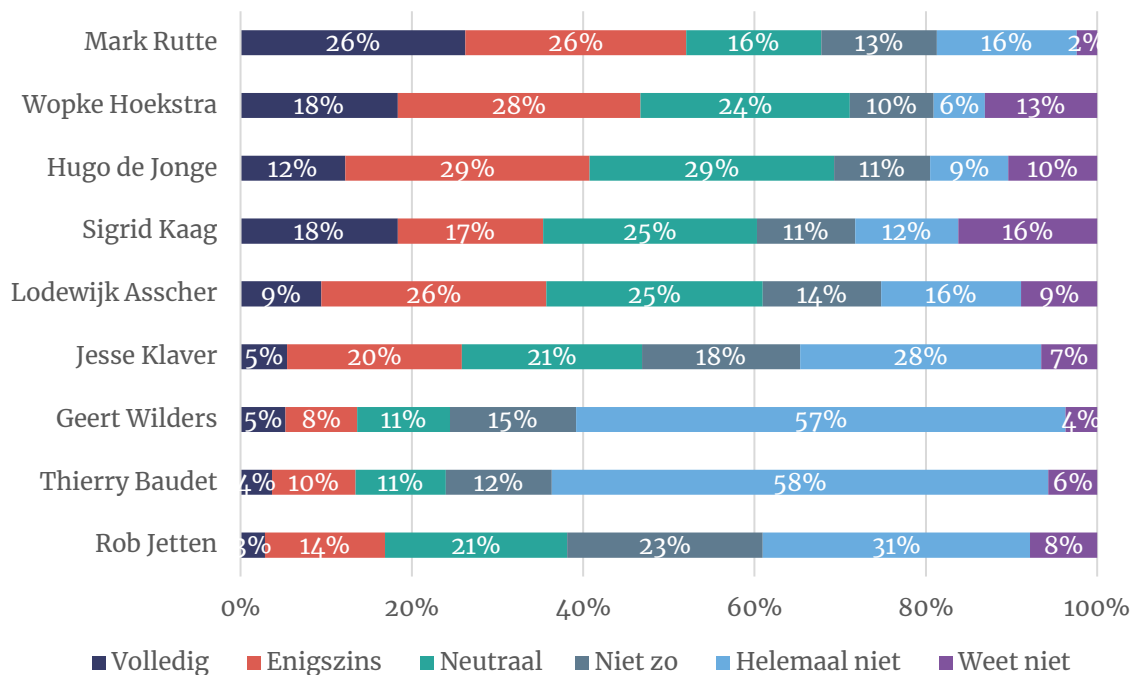
Nog steeds vindt men Mark Rutte degene die het meest betrouwbaar is als minister-president: 26 procent vindt de uitspraak “Mark Rutte zou betrouwbaar zijn als minister-president” ‘volledig van toepassing’, en nog eens 26 procent noemt het ‘enigszins van toepassing’.

Ruim de helft van alle kiezers (52%) oordeelt dus positief over Mark Rutte als ‘betrouwbare premier’.

Wopke Hoekstra komt op de tweede plaats, met 46 procent (aandeel ‘volledig van toepassing’ met 18% aanzienlijk lager dan de 26% voor Rutte), gevolgd door de andere CDA-kroonprins Hugo de Jonge (41%). Sigrid Kaag en Lodewijk Asscher scoren elk 35 procent (waarbij Kaag duidelijk hoger scoort op ‘volledig van toepassing’ (met 18% even hoog als Wopke Hoekstra).

Figuur 1

“Zou betrouwbaar zijn als minister-president...” van toepassing op...

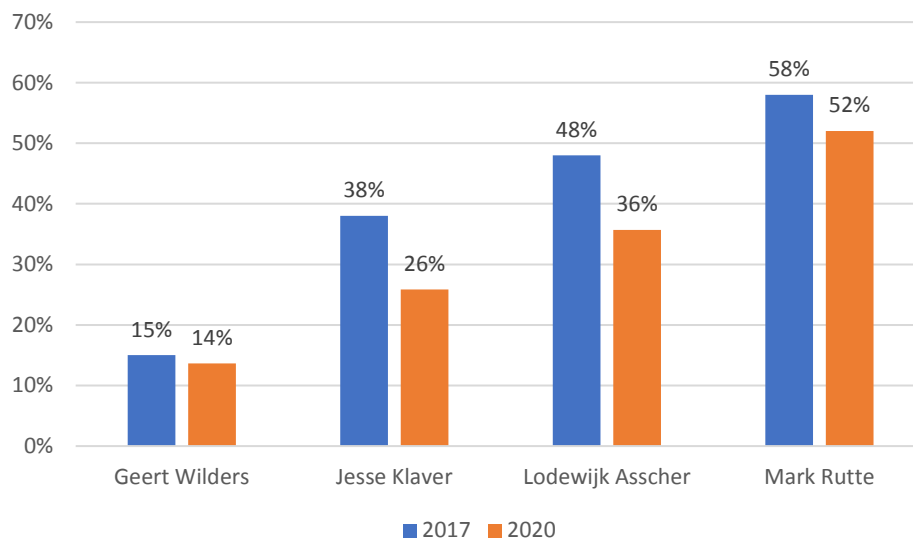

Het percentage dat “Mark Rutte zou betrouwbaar zijn als minister-president” van toepassing vindt is met 52 procent lager dan drie jaar geleden – in januari 2017, twee maanden voor de vorige verkiezingen – toen nog 58 procent Rutte als een betrouwbare minister-president zag. Echter, ook de andere lijsttrekkers die ook in 2017 actief waren scoren nu lager.

Jesse Klaver en Lodewijk Asscher leverden elk 12 procentpunt in, waarmee ze Rutte ruim voor moeten laten gaan. Het verval voor Geert Wilders is klein, maar het aandeel dat het ziet als een betrouwbare minister-president ook: nog 14 procent.

Figuur 2

“Zou betrouwbaar zijn als minister-president...” van toepassing op...

2.2 Bijna helft kiezers vindt dat Rutte goede premier is/was

We legden kiezers voor: “Mark Rutte is dit jaar tien jaar premier. Hoe vindt u dat hij de afgelopen tien jaar heeft gepresteerd als minister-president?” Maar liefst 45 procent beoordeelt hem positief, een kwart (26%) neutraal en 28 procent negatief.

Vanzelfsprekend zijn VVD-kiezers positief over Rutte (93%), maar ook grote delen van het CDA- (61%), D66- (70%), CU- (60%) en SGP- electoraat (70%) oordelen positief.

Zelfs PvdA- en GL-kiezers zijn per saldo eerder positief dan negatief. Uitgesproken negatief zijn kiezers van FvD (58% negatief) en PVV (64%).

Tabel 4

Mark Rutte is dit jaar tien jaar premier. Hoe vindt u dat hij de afgelopen tien jaar heeft gepresteerd als minister-president? Naar partij van eerste voorkeur

	TOT AAL	VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PvdA	CU	PvdD	50 Plus	SGP	FvD
zeer goed	8%	32%	2%	6%	6%	3%	2%	2%	12%	5%	3%	5%	2%
goed	37%	61%	13%	55%	64%	37%	19%	37%	48%	23%	27%	65%	13%
niet goed/niet slecht	26%	6%	20%	29%	17%	36%	24%	38%	29%	31%	42%	16%	27%
niet goed	15%	1%	25%	5%	11%	15%	28%	15%	8%	21%	17%	13%	16%
slecht	13%	0%	39%	4%	2%	9%	27%	8%	2%	18%	11%	1%	42%
weet ik niet	1%			1%		1%			1%	3%			
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

2.3 Rutte gezien als beste premier sinds WOII

We hebben onderzocht wie als beste minister-president sinds WO II beschouwd kan worden. Bij zo'n vergelijking zijn recente premiers in het voordeel omdat ze bekender zijn. Jongeren hebben immers de 'oudere' en vaak overleden premiers niet gekend.

In onderstaande tabel tonen we daarom de bekendheid van alle premiers, en daarna de voorkeur voor 'beste premier' op twee manieren: in de eerste plaats zonder correctie voor bekendheid ('beste?'), daarna gecorrigeerd voor bekendheid (beste/bekend).

Voor de top drie maakt het overigens niet uit. Op beide manieren komt dezelfde rangorde eruit: Mark Rutte als beste sinds WO II, gevolgd door Wim Kok en Ruud Lubbers. Alleen de voor jongeren onbekendere Willem Drees zou na de correctie op bekendheid op de vierde plaats staan, die hij zonder correctie zou delen met Joop den Uyl en Jan-Peter Balkenende.

Tabel 5

- Hieronder ziet u alle minister-presidenten sinds de Tweede Wereldoorlog, met achter hun naam de periode dat ze premier waren. Van welke van hen heeft u wel eens iets gezien, gehoord of gelezen?
- Wie van hen vindt u de beste minister-president van de laatste 75 jaar? (naar partij van 1ste voorkeur)

	Bekend?	Beste?	beste / bekend	VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PvdA	CU	PvdD	50+	SGP	FvD
Mark Rutte 2010-2020	95%	27%	28%	65%	16%	17%	34%	18%	9%	12%	25%	17%	15%	28%	19%
Wim Kok 1994 – 2002	89%	21%	24%	8%	13%	5%	27%	44%	23%	37%	12%	37%	15%	4%	16%
Ruud Lubbers 1982 – 1994	83%	17%	20%	14%	22%	39%	19%	8%	6%	9%	35%	6%	22%	12%	18%
Joop den Uyl 1973 – 1977	74%	10%	13%	0%	11%	1%	7%	11%	29%	24%	5%	20%	25%	2%	7%
JP Balkenende 2002-2010	94%	10%	11%	4%	12%	24%	3%	4%	8%	5%	6%	7%	5%	41%	13%
Willem Drees 1948 – 1958	58%	10%	17%	5%	16%	3%	8%	12%	21%	11%	10%	13%	11%	1%	16%
Dries van Agt 1977 – 1982	73%	4%	5%	2%	8%	6%	1%	1%	1%	1%	1%		7%	2%	9%
Piet de Jong 1967 – 1971	25%	1%	4%	0%	1%	4%	1%	1%	1%	0%	3%			7%	1%
Victor Marijnen 1963 – 1965	8%	0%	1%	1%					1%						
Barend Biesheuvel 1971 – 1973	35%	0%	1%	0%		2%									1%
Jelle Zijlstra 1966 – 1967	24%	0%	0%	0%	1%			0%		0%	2%			3%	
Jo Cals 1965 – 1966	17%	0%	2%												1%
Jan de Quay 1959 – 1963	14%	0%	0%												0%
Louis Beel '46-'48 / '58-'59	6%		0%												
Geen van deze	6%														

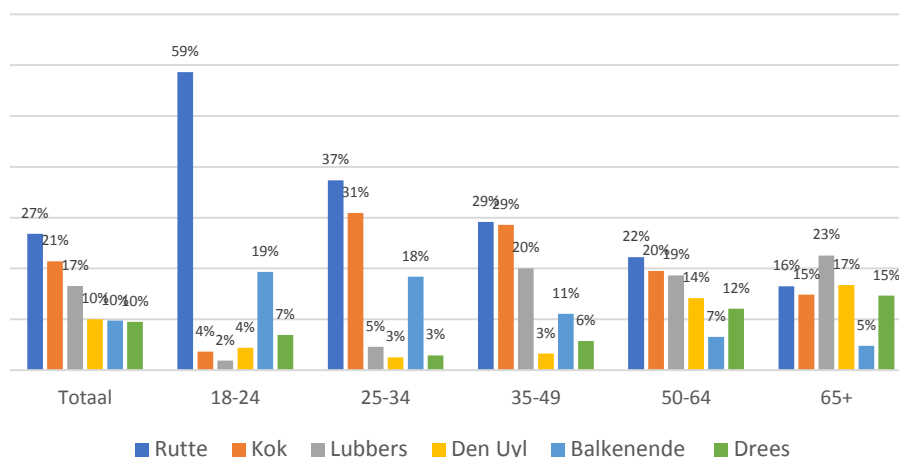
2.4 Bijna alle generaties zetten Rutte op 1 als best premier ooit

Het maakt bijna niet uit aan welke leeftijdsgroep je het vraagt: Rutte scoort het hoogst in bijna alle generaties.

De jongsten (tot 24 jaar) kiezen massaal (59%) voor Rutte, onder de andere leeftijdsgroepen is er meer concurrentie: evenveel kiezers van 35-49 jaar vinden Kok en Rutte de beste (beiden 29%), terwijl bij 65-plussers Ruud Lubbers het meest genoemd wordt.

Figuur 3

Wie van hen vindt u de beste minister-president?

2.5 Sterke punten Rutte

In het onderzoek heeft men toegelicht wat men de sterke punten aan Rutte vindt. De respondenten konden het in hun eigen bewoording omschrijven. Mensen roemen Rutte om zijn bestuurlijke ervaring en rust. Veel kiezers zijn blij met de stabiliteit en goede economische situatie die het kabinet onder zijn leiding Nederland biedt. Ze vinden het knap dat de vier partijen – in tijden van polarisatie – hun verantwoordelijkheid nemen en het land besturen. Premier Rutte krijgt daar de *credits* voor.

Een VVD-kiezer:

“Je zal het maar moeten doen met al in een land waar zoveel onrust is op alle gebied. daarbij de rust houden en voor alle Nederlanders het beste willen. De oppositie schopt tegen iedereen en alles en mochten ze het voor het zeggen krijgen (wat ik niet wens) dan weten ze het ook niet meer. En je kan het nooit voor iedereen goed doen. Rutte petje af hoe je het allemaal doet en dat mag ook wel eens gezegd worden.”

Daarbij worden zijn vrolijke en joviale manier van doen, zijn sociale vaardigheden, zijn rust, heldere taalgebruik en humor geroemd. Bovendien wordt hij gezien als een doorzetter. Meerdere keren wordt hij ook ‘verbinder’ genoemd.

Zijn sterke punten worden ook wel als minder positieve kanten gezien overigens (“Praat zich overal makkelijk uit, komt beloftes niet na en komt er mee weg”)

Enkele citaten:

Wat vindt u de sterke kant van Mark Rutte? (open vraag)

Beste kandidaat om ons land te vertegenwoordigen
Betrouwbaar en politicus zonder schandalen
blijft bij zijn standpunt

Compromisbereidheid

Dat hij kan regeren

dat hij niet recht door zee is . en dat is zijn sterkste kant. alles beloven en na de tijd rechtpraten

dat hij sociaal overkomt en probeert te verbinden

De rust die hij uitstraalt en zijn taalgebruik.

Een verbinder

hij houdt vol ook al heeft hij veel tegenwind

hij is altijd en overal

Hij kan dingen goed verwoorden

Hij komt Positief over.

Integer, eerlijk, sociaal, toegankelijk, heldere taal, weinig eigenbelang, oprecht, rustig

Krijgt een hoop voor elkaar.

Leiderschap.

Oplossingsgericht

Overeind blijven staan ondanks alle kritiek over hem

Praat zich overal makkelijk uit, komt beloftes niet na en komt er mee weg.

probeert door zijn lach vertrouwen te wekken

Relativerend. Ontspannen en informeel

Ruime ervaring en zijn invloed internationaal.

Schipperen, draaikonten, compromissen

soeplesse, sociale vaardigheden, zeer serieus in zijn werk, pragmatisch, oplossingsgericht.

stabiliteit

sterke persoonlijkheid

Sterke persoonlijkheid

Sterke uitstraling

Sympathiek

Toegankelijk

Uitstraling

Verbinder. Pragmatisch

Vind voor hemzelf altijd een weg om wat krom is recht te praten

2.6 Zwakke punten Rutte

Het lijkt voor het publiek makkelijker om iets negatiefs over Rutte te vinden dan iets positiefs (vanzelfsprekend zijn er meer kiezers die niet op hem stemmen dan wel, dus er is per saldo meer kritiek dan lof).

Positief geformuleerd 'Compromisbereidheid' of, negatiever geformuleerd 'waait met alle winden mee' is de meest genoemde eigenschap, gevolgd door 'loze beloftes' of zelfs 'liegen'. Ook het weglachen kleeft aan hem ('dat hij veel zaken lacherig afdoet').

Inhoudelijk verwijten mensen hem zijn neoliberale denken (geloof in marktwerking).

Ook hier een aantal citaten:

Wat vindt u minder sterk of zwak van Mark Rutte? (open vraag)

Allemaal loze beloftes

Antwoord ontlopen

Bagatelliseren.

Begint steeds meer mee te waaien met allerlei winden

Beloftes nakomen

Communicatie beleid

Compromisbereidheid

dat hij altijd lacht. het komt soms wat dom over

dat hij veel zaken lacherig afdoet en landelijk rechtser wil overkomen dan in EU verband

Dat ie overal mee wekomt

dat ie vaak liegt

De inhoud van het beleid

De onderste steen zal bovenkomen/ echt niet gebeurd zeer zwak van hem

De vvd

Doen alsof hij zo goed voor de mensen wilt zijn, en er zelf alleen maar zijn eigen zakken van vullen

Draaigedrag en het opnemen voor politici wanneer er twijfels zijn over zijn / haar functioneren voordat er onderzoek heeft plaatsgevonden . Excuusgedrag zonder consequenties , zeer verwerpelijk .

ellenlange verhalen zonder inhoud

even een inlegvelletje erbij en de schijt aan de bevolking hebben, ik zit nog steeds op die 1000 euro te wachten.al die mensen in c positie leven in een andere wereld die weten niet wat er onder de bevolking leeft. iedere 5 euro die ze ons afnemen is voor ons ver geld , kijk maar, heb bruto hetzelfde maar netto minder.

Geen daadkracht, geen visie. Slecht leider van een land en zijn vertegenwoordigers.

Geen ruggegraat

Geen staatsman

Geen visie, vasthouden aan marktwerking

Heeft met zijn neo liberalistische standpunten Nederland afgebroken

Het liegen met droge ogen

het meewaaien met andere meningen. Niet een duidelijk eigen standpunt in nemen.

Iets teveel richting EU

Ik heb op zich niet zo'n last van zijn gebrek aan uitgedragen visie, al teveel ideologie verduistert helaas vaak het zuivere zicht, maar het gevaar is wel dat je minder standvastig oogt. eigenlijk heb ik alleen bezwaar tegen zijn liberale standpunten.....

Komt meer op voor de bedrijven dan mijn doelgroep

Lacht veel weg

Liegen,geen commentaar geven,niet de dialoog aangaan,niet luisteren naar het volk

Mee prater

Met alle winden mee

moet meer leiderschap tonen
Mooie praatjes en loze beloftes

Probeert teveel iedereen te vriend te houden
Schipperen, draaikonten, compromissen
Soms de beloftes niet nakomen.
Soms mag hij zijn rug wat rechter houden en nog meer ergens voor staan.

Te veel naar links trekken

Te veel op de hand van de grote bedrijven
Te weinig urgentie voor woningbouw
Toezeggingen daadwerkelijk nakomen

Vaak net met iets te laat is , maar aan de andere kant eerst d vak minister en dan pas kom ik
vaak vaag of terugkerend op eerdere standpunten

Verbinding

3 Onderzoeksverantwoording

Verantwoording

I&O Research voerde een landelijk representatief onderzoek uit onder 2.180 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Het onderzoek liep van donderdag 5 tot en met dinsdagochtend 10 maart 2020. De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017. Het grootste deel van de deelnemers is afkomstig uit het I&O Research Panel (n=2.015). Daarnaast zijn 165 deelnemers via PanelClix benaderd om deel te nemen aan dit onderzoek.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een uitkomst van 50 procent is er sprake van een marge van plus of min 2,1 procent. Bij 18 procent op een steekproef van n =

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselecte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is een maatschappelijk betrokken bureau voor beleids- en marktonderzoek. Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties. I&O Research is de laatste jaren gegroeid tot het zevende marktonderzoeksbureau van Nederland. In de sector 'overheid & onderwijs' is I&O Research de nummer 1 (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2018).

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362-gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl